

Translating Malcolm Gladwell's "Small Change": The Role of Citizenship Education in Civil
Disobedience

by

Hasmik Hovhannisyan

Presented to the

Department of English & Communications

in Partial Fulfillment of the

Requirements for the Degree of Bachelor of Arts

American University of Armenia

Yerevan, Armenia

May 15, 2020

Table of Contents

Acknowledgement	3
Abstract	4
Introduction	5
Literature Review	9
Reflection	13
Չնչին Փոփոխություն	17
References	34

Acknowledgement

I would like to express my sincere gratitude to Dr Hourig Attarian for her continuous support and guidance throughout the research process and to Dr Shushan Avagyan, for her generosity and patient advice during the translation period.

Thank you all for your unwavering support.

Abstract

This project includes an analysis of the role of citizenship education and citizen participation for social change in the age of social media. Social media platforms and the network lack the resemblance of strong-tie connections which are of an utmost importance to drive social change. The comparison between the horizontal network (online platforms, where everyone has an equal say) and the hierarchy (an authority to lead a specific movement/political activity for a reform) model in social movement organization demonstrate that social media movements and campaigns are solely based on weak-tie activism. The latter, along with a sit-in movement example taken from the 1960s Black power movement, supports Malcolm Gladwell's opinion on the insufficient role of social media affecting the acts of civil disobedience. The translation of Malcolm Gladwell's article "Small Change" is aimed at having a piece in Armenian reflecting the vital role of sit-in movements, specific education programs and the hierarchy model in social movement organization along with the necessity of constant struggles. They highlight the importance of citizenship education in creating a "good citizen" which is the main basis of successful political activism.

Introduction

Citizen participation has evolved over the past ten years. People have formed different approaches on how to strive for various issues and they have constantly learnt how to make the whole process way efficient. Media has influenced citizen participation, during recent years, primarily in the acts of civil disobedience, making social media the means of nonviolent acts, allowing people to reach out to more supporters. Nonetheless, there is a strict distinction between traditional activism such as strikes in the form of sit-in movements and social media activism, which is based on social networks that mobilize people in the digital platform to support certain campaigns (like, share or promote). In other words, activists connected to each other with “strong ties” and social media users in the same network connected with “weak ties”.

Starting from late 90s, the rise of social media brought about a new means of organizing social and political activism, which is taking protests from streets to cyberspace and using an online platform such as Facebook and Twitter as a new ground for protests. “Online activism is sometimes dismissed on the ground that it is not as effective as “real” activism on the streets; at other times, street protests are characterized as networked digital protests simply because Facebook and Twitter were used to organize the protests offline”(Yang, 2016). The difference of civic societies in countries such as China, or The United States may, somehow, define the ranking and effectiveness of internet activism in these countries. However, the variety of interpretations of how ambiguous online activism is, and whether it has a role in leading to social change or often loses its direction and fails on its way, prove that, eventually, “digital- only activism sits on the lowest rung of the citizen participation reputation ladder” (Yang, 2016).

The studies of the 1960s Civil rights movement and the critical role of citizen education help to identify the major components of civil movements to make nonviolent civil disobedience reach its destination. The enlightenment of our society has its unique role: what kind of community we will grow and what role that community will play in shaping our society. When society knows what is harmful for it, that is where the act of civil disobedience may start. The core of civil disobedience is how we educate our society, teaching citizens how to understand the needs of each other, leading to strong personal connections. Malcolm Gladwell's article "Small change" describes the concept of civil disobedience in perfectly various contexts which will help me to correctly analyse the concept and describe its role in our society. As Malcolm Gladwell,, the interference of social media in civil activism is not an essential factor. "Where activists were once defined by their causes, they are now defined by their tools" (Gladwell, 2010, p. 2). If we remember what was happening decades ago, in the 1960s, there was a struggle in the US for social justice, the Civil Rights Movement, which still highlights the role of leadership, education, human participation and the role of strong-human ties that are the main basis of successful nonviolent acts. Far before the internet came into use, people were tied to each other with stronger connections. The tense situation people shared, the endless nights of grounded meetings and training led to physical rebellions and strikes for change of social order.

Social media made it easier to become a part of a social movement, become politically active, and provided us with means to speak up about various problems we may face. Ironically, it helps the powerless to collaborate and raise their voice when they are in need, or want a reform.

But does this network created by social media help to change any kind of social order? How strong are these people, using the same platform, connected to each other. Without any kind of personal connection, in a tense situation, will these “virtual” friends, as a part of the same Facebook group or the same online campaign still support each other? With the rise of media usage, the social media efforts may have created a digital space for activism, moving social activism from streets to cyberspace, but it may not be as persuasive for carrying legitimacy as the citizen education has in nonviolent disobedience.

Malcolm Gladwell’s “Small Change” shows that the modern means of political participation have changed, moving the historical “grounded” meetings from streets and secret locations to cyberspace. Throughout the article, Gladwell discusses the Civil Rights Movement and the hierarchical structure that built a strong base for social change. Massive strikes are happening all around the world. People attempt to protest against these issues using the digital platform, the networks we have. A question arises. How come these massive acts of civil disobedience and political protests do not have leaders? The answer is obvious. As Gladwell says, social networking is capable of bringing about small change. In other words, what this network gives us is a leaderless group of interconnected anonymous individuals striving for change, the result of which is far from what we had in the 1960s, due to people who had adhesive ties to each other. The translation of Gladwell’s “Small Change” attempts to demonstrate the importance of citizenship education in social protests accompanied by sit-in movements, grounded training, and hierarchical command. While stating that the virtual world has its strong points, connecting people worldwide and gathering them around the same idea to make social change, this piece also highlights the importance of educating people to make social

change and teaching them about having strong ties for enacting social reform. Translating this piece into Armenian is of a crucial importance, because we should learn where the sit-in movements come from, what is the role of citizen participation and why knowledge, educational activities and political engagement are the main roots for social change.

Society should get to know what eventually goes down to history labeled as social reform and that social networking created by social media does no more than bring the issue to light. The Armenian translation of “Small Change” is a way to inform about citizenship education in sit-in movements among Western cultures that brought about the integral role of courageous students in the harsh 60s social movement and show what it takes to become an active citizen and get involved in civil disobedience.

Literature Review

During the Velvet Revolution in Armenia, a range of non-violent acts as a form of civil-disobedience brought a huge media attention. Social media content was created which was also a way for the politician N. Pashinyan to gain power among the nation. Iskandaryan talks about the lack of political party system in Armenia which led to the transition of power. In terms of non-violent revolution, Iskandaryan states that “Analytical publications on Armenia’s power handover are few, given that it is not yet over. Some insightful articles have appeared in the media, but overall, media stories about the Velvet Revolution remain emotional”(Iskandaryan, 2018). Most of the data used in this article were collected from interviews with stakeholders, participant observation, and media publications. Iskandaryan mentions that society was discontent with the ruling Republican Party. People started to hate the regime, the ruling party had low credibility and recently (after 2008), there was almost no trust towards the political class(Iskandaryan, 2018). Iskandaryan states that the protests of February-March 2008 were led by Armenia’s first president, Levon Ter-Petrosyan, with the future prime-minister of Armenia, and of the Velvet Revolution, Nikol Pashinyan, the rapid rise and fall of Armenia’s first foreign minister Raffi Hovhannisyan and the last event Iskandaryan introduces that made society lose trust in politicians was the parliamentary elections of Armenia in 2018. This range of events led the society, as Iskandaryan states, to a simple solution. “Networked decentralized youth protests began to break out, chiefly in the capital city” (Iskandaryan, 2018). Initially, they were non-politicized.

As Iskandaryan explains, “In reality, the protests were political in nature, but the topics were not. There was an emerging core group of activists who participated in various protests, but no formal hierarchy; leadership was flexible, mostly based on self-cooptation in the course of the protests.”(Iskandaryan, 2018, p. 474) The core of his article is to show the gradual change of the political leadership in the perception of the Armenian society and how the media step by step got involved in the social practice and gave birth to one of the historically remarkable pages in Armenia. Iskandaryan talks about the generated non-political content during Velvet Revolution that eventually led to massive disobedience against the regime and demonstrates the previously mentioned ambiguity of online activism, making the effectiveness of the latter fully depend on the civic society of a certain country (e.g. Velvet Revolution in Armenia). (Iskandaryan, 2018)

Using Twitter in the Egyptian Revolution as a case study, Arnold and Sampson argue that Twitter is a “microblogging” application talking about the interaction among Twitter users. (Arnold & Sampson, 2014). They point out the structure of Twitter, the content generated during Egyptian Revolution meanwhile explaining what is more functional practice to request for user data access on Twitter. In other words, the author introduces Twitter as a primary source for historical research referring to the Tweets from the eighteen days of the Egyptian revolution. As the authors mention, “the specific methodology used to collect tweets will provide further insight to future researchers on the Twitter platform and the content hosted there” (Arnold & Sampson, 2014). Arnold and Sampson introduce how Twitter may serve as a quite useful platform for civil disobedience in the research. In contrast, Malcolm Gladwell, names what happened in Moldova and Iran “so-called Twitter Revolution” juxtaposing the 1960s social movement bringing a whole different perspective to the reader. He claims that the online platforms of social media are

built around weak ties and Twitter is just a way of following (or being followed by) people you may never have met, meanwhile, considering Facebook as a tool for keeping up with people one would not otherwise be able to stay in touch with (Gladwell, 2010).

There is an example of online social activity initiated by anti-corporate globalization activists. Juris argues that “the horizontal networking logic facilitated by new digital technologies not only provides an effective method of social movement organizing but also shows it as a broader model for creating alternative forms of social, political, and economic organization” (Juris, 2005, p. 191). According to Juris, as an alternative media discourse, the anti-corporate globalization movements may generate new cultural practices which are examples of social media usage and that “also create political imaginaries for the digital age”(Juris, 2005, p. 206). In contrast, Gladwell suggests that unlike hierarchies with a leader, there is no single central authority to control this anti-corporate globalization activism through “horizontal networks”. Thus, these means of protesting are based on weak-ties and since everybody is equal in that network there is a low chance to be able to make difficult choices that will drive social change (Gladwell, 2010).

Tawil-Souri (2012) makes a solid argument about the content created during the Egyptian Revolution stating that it is like Wikipedia since everyone is contributing to it. He adds that although they do not know the names, everyone can contribute, even little pieces. Later on, these pieces combine and create the revolution. He argues that messages in social media vary across the globe and no matter if it is a local event or not “both the state and its opponents are influenced by and respond to wider audiences, interests, and events. This is not new to social media but, rather, is part of a larger transformation brought by media globalization”

(Tawil-Souri, 2012, p. 162). Here comes Gladwell's argument, that the structure of Wikipedia is enormously resilient and since everyone has an equal say in the network, chances are low it may drive to any considerable outcome in terms of social change. With full agreement with Gladwell's argument, the Internet can be a great hope for average citizens to strike for a change, but what it does, is grow a community of people who do not know each other and may not even agree with each other. What we see here is the power of organizing using digital tools and bringing people together in an online platform to fight for change. But what are these digital communities up to without a real leader and the system of hierarchy compared to the real crowd, requesting, in person, for a change (Malchik, 2019).

The interconnection of social media and revolution, we may say, evolved throughout the late 20th century, because a lot of people now have a choice using uncensored media as a means of getting together against the government. As Clarke mentions, these strikes were referred to as "Facebook Revolutions" or "Twitter revolutions" (Clarke, 2019). It is undeniable that social media provides humanity with strong tools to communicate, connect and share. Even so, as Gladwell states, the role of discipline, strategy and education (in the form of training to be ready for sit-in movements) maintain the distinction between traditional activism and social media one, considering the former more effective and timeless. (Gladwell, 2010)

Another strong counter-argument to Tawil-Souri is brought by Clark, who mentions that "revolutions had been organized many times in the past without the help of these digital tools, and that though social media was used during the Arab Spring, it was hard to show that it had any real effects." (Clarke & Koçak, 2019 p. 1) Additionally, Westheimer and Kahne bring about a crucial point which is the base of all acts of civil disobedience and social activism. Education.

They point out the importance of the good citizen describing them as those “who actively participate in the civic affairs and the social life of the community at the local, state, and national levels.” (Westheimer & Kahne, 2004, p. 3). Educating for democratic citizenship is possible and it helps to create a society that we need. Civil disobedience, and in general, participatory actions depend on the educational level of the individual. I want to note how essential and deep the roots behind the political choices of citizens can be. There are a huge number of educational programs that aim to nurture “good citizens”. “Programs that seek to develop personally responsible citizens hope to build character and personal responsibility by emphasizing honesty, integrity, self-discipline, and hard work” (Westheimer & Kahne, 2004, p. 2). And a good citizen means someone who is conscious enough to stand up for what he believes in, and strive for changing what they think is wrong in their society. It means what one’s roles can be in bringing change to society and it depends on one’s educational level, and the level of awareness that helps them to become the change.

Reflection

Being a good citizen has various definitions depending on the civic society the person comes from. For example, Westheimer and Kahne (2004) believe that good citizenship among Western societies depends on the education program, more specifically, the democratic one, and include a commitment to democracy, or becoming an active member of political processes via protesting, voting, or working on political campaigns. In order to define who is a “good citizen”,

firstly, we need to take into account their political activism and political choices which mostly come from the democratic education programs these people are involved in.

As Freire stated in his book called “The Politics of Education: Culture, Power and Liberation” “Democracy requires oppressed groups to develop political determination. In other words, to organize and mobilize in order to achieve their own objectives” ensuring that education makes such democracy possible (Freire, 1985) He believed that educating for democratic citizenship is possible and that striving for social change is not self-driven. People should be taught to participate, be active citizens and learn to make political choices, thus, leading to the kind of society we want to create. This includes real connections, relationships, gatherings in real spaces, walks, which eventually will make these citizens care about each other, support and nurture each other, bringing about strong-tie connections.

After twenty-five years, Malcolm Gladwell shared the same thoughts as Freire. Going against the mainstream, and the notion of online campaigning he claims that effective mass protests are based on real human friendship and a shared experience rather than online society where the biggest acquisition is to be able to address a “weak-tie” issue such as “finding a bone marrow donor”. (Gladwell, 2010, p. 6) Gladwell sounds quite sceptic about the importance of social media platforms and technological communication in social change. He considers them risk-free spaces for campaigns and communication stating that their utmost contribution is not even close to a complex human interaction and is not a sacrifice made for social change which is the basis of successful mass protests.

The inspiration of Gladwell’s “Small Change” is what happened in the 1960s the Civil Rights Movement in the United States. The subheading "Why the revolution will not be tweeted"

is a direct reference to Gil Scott-Heron's iconic and strong poem “The Revolution will not be Televised”, which, in turn, was originally a popular slogan among the 1960s Black Power movements. So Gladwell is situating himself (immediately and directly) in this line of activist history.

Considering the importance of citizenship education in political activism and civil disobedience and the desire to produce a piece for the Armenian reader regarding how, in reality, sit-in movements are initiated and what is the role of citizenship education beyond these acts that drive social change, I have translated the article “Small Changes,” published in the New Yorker in October, 2010, written by Malcolm Gladwell¹, who is best known for his unique perspective on popular culture. In the age of media, when everyone is immersed in social platforms and uses the network to maintain their connections with people, “Small Change” is an eye-opener for our attempts to understand what real activism is and will help the Armenian reader to learn the importance of “strong ties” among activists, the actual gatherings and the role of education.

Throughout the whole translation process I came across many words and concepts that do not exist in the Armenian reality. The Armenian equivalents that I found did not sound well and made the story flow non-cohesive. So I had to be inventive and coin my own terms that would also be relevant and close to the original. Some examples of such terms are “was eating our lunch on the Internet” which means “was defeating us”, “are you chicken²”, “steam table³”, or

¹ is a Canadian journalist, author, and public speaker. He has been a staff writer for The New Yorker since 1996.

² a person who is not brave.

³ (in a cafeteria or restaurant) a table with slots to hold food containers which are kept hot by steam circulating beneath them.

“digital evangelism” which have numerous definitions in English databases but none in Armenian ones.

Gladwell uses a sarcastic tone just enough to demonstrate his points and transmitting his voice into Armenian while maintaining the right dose of sarcasm was challenging as well. The Armenian version succeeds in reflecting Gladwell’s position regarding the network created by social media which he mocks and the role of hierarchy and leadership that he approves.

In the original piece, there are names of various organizations, universities, and other terms (such as N.A.A.C.P, CORE, AT. & T. etc.). I have translated them into Armenian, provided footnotes as necessary and defined some other culturally specific references in the piece explaining the context of these foreign items, which are critically important to understanding the piece.

I aim for the piece to present Gladwell’s perspective, and I hope it completely conveys the idea of the original piece.

Չնչին Փոփոխություն

Ինչու հեղափոխությունը չի թվիրվելու⁴

Մալքոլմ Գլադվել

1960 թվականի փետրվարի 1-ին՝ կեսօրվա ժամը չորսն անց կեսին, չորս ուսանողներ նստեցին Գրինսբորոյի կենտրոնում գտնվող Վուլվորթում՝ սեղաններից մեկի մոտ: Նրանք կենտրոնից մոտ մեկ մղոն հեռավորության վրա գտնվող Հյուսիսային Կարոլինայի գյուղատնտեսության և տեխնիկական համալսարանի⁵ (որը հիմնականում սևամորթների համալսարան էր) առաջին կուրսի ուսանողներ էին: -Ինձ մեկ բաժակ սուրճ, խնդրում եմ,- մատուցողուհուն ասաց չորսից մեկը՝ Էզել Բլեյրը: -Մենք նեգրերին չենք սպասարկում,- պատասխանեց նա: Վուլվորթի ճաշարանը երկար L-աձև բար էր, որը կարող էր տեղավորել 66 հոգի՝ ծայրում ունենալով խորտկարան՝ նախուտեստի անկյունով՝ առանց աթոռների: Աթոռները սպիտակների համար էին: Խորտկարանի անկյունը՝ սևերի: Մեկ այլ աշխատակից՝ շոգեսեղանի մոտ աշխատող մի սևամորթ կին, մոտեցավ ուսանողներին և փորձեց նախազգուշացնել նրանց:

-Ձեզ հիմարի, տգետի պես եք պահում,-ասաց նա: Նրանք տեղներից չչարժվեցին: Հինգանց կեսի կողմերը գլխավոր մուտքի դռները կողպեցին: Նրանք դռն անշարժ էին: Վերջապես կողքի դռներից մեկով դուրս եկան: Դրսում փոքրիկ

⁴ Գլադվելի «Չնչին Փոփոխության» ոգեշնչումը 1960-ականներին Միացյալ Նահանգներում տեղի ունեցած Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժումն է: «Ինչու հեղափոխությունը չի թվիրվելու» ենթավերնագիրն ուղղակի հղում է Գիլ Սքոթ-Հերոնի «Հեղափոխությունը չի Հեռարձակվի» բանաստեղծությանը, որը հայտնի կարգախոս էր 1960-ականների շարժումների ժամանակ: Անգլերենով վերնագրված է "Small change", որը նշանակում է չնչին, աննշան փոփոխություն: Նման վերնագրով Գլադվելն ակնարկում է սոցիալական հարթակների կողմից արված փոփոխությունները՝ համարելով դրանք շատ թույլ և համեմատելով այն շարժումների հետ, որոնց հիմքում մարդկային ամուր կապերն են:

⁵ North Carolina Agricultural and Technical State University- պատմականորեն սևամորթներին պատկանող հետազոտական համալսարան՝ Գրինսբորոյում, Հյուսիսային Կարոլինա:

ամբոխ էր հավաքվել, նրանց շարքերում Գրինսբորո Ռեքորդսից լուսանկարիչ կար:
-Ես վաղը համալսարանի հետ կվերադառնամ,- ասաց ուսանողներից մեկը:

Արդեն հաջորդ առավոտյան բողոքի ակցիայի մասնակիցների թիվը հասել էր երեսունմեկի՝ քսանյոթ տղամարդ և չորս կին, որոնք հիմնականում այն չորս սևամորթների հետ նույն հանրակացարանից էին: Տղամարդիկ կոստյում և փողկապ էին կրում: Այս ուսանողները բերել էին իրենց տնային աշխատանքը և ճաշարանի վաճառասեղանի մոտ նստած ուսանում էին: Արդեն չորեքշաբթի, Գրինսբորոյի «նեգրերի» միջնակարգ, Դուդլիի՝ ավագ դպրոցի աշակերտները ևս միացան և ցուցարարների թիվը հասավ ութսունի: Հինգշաբթի ցույցին միացան երեք սպիտակ կին՝ Գրինսբորոյի Համալսարանից. ցուցարարների թիվը հասել էր երեք հարյուրի: Իսկ շաբաթ օրը նստացույցին մասնակիցների թիվը հասնում էր վեց հարյուրի: Մարդիկ դուրս էին թափվել փողոցներ: Սպիտակամորթ դեռահասները ծածանում էին Ամերիկայի Համադաշնային դրոշը:

Ինչ-որ մեկը պայթուցիկ էր նետել: Կեսօրին, Հյուսիսային Կարոլինայի գյուղատնտեսության և տեխնիկական համալսարանի ֆուտբոլի հավաքականը ժամանեց:

-Ահա քայքայիչ անձնակազմը, - բղավեց սպիտակամորթ ուսանողներից մեկը:

Հաջորդ երկուշաբթի նստացույցները տարածվեցին Ուինսթոն-Սալեմում՝ քսանհինգ մղոն հեռավորության վրա և Դուրհեմում՝ հիսուն մղոն հեռավորության վրա: Հենց դրա հաջորդ օրը միացան Ֆայետվիլի ուսուցիչների քոլեջի և Շառլոտի Ջոհնսոն ք. Սմիթի քոլեջի ուսանողները, որին հաջորդեց՝ չորեքշաբթի օրը Ռալեյի Սբ Օգոստինեի քոլեջի և Շուի համալսարանի ուսանողների միացումը: Հինգշաբթի և ուրբաթ բողոքի ակցիան հատեց նահանգային սահմանները՝ հայտնվելով Վիրջինիայում՝ Հեմփթոնում և Պորտսմուտում, Հարավային Կարոլինա նահանգի Ռոք Հիլ և Թենեսի նահանգի Չատտանոգա քաղաքներում: Ամսվա ավարտին նստացույցեր կային ամբողջ հարավում: Դրանք հասել էին խոր արևմուտք՝ մինչև Տեխաս:

«Ես հարցրեցի յուրաքանչյուր ուսանողի, ում հանդիպել եմ, թե ինչպես էր նստացույցերի առաջին օրը իր համալսարանում», - գրել է քաղաքական տեսաբան Մայքլ Վալզերը Դիսենթում⁶: «Պատասխանը միշտ նույնն էր. Դա նման էր տենդի: Բոլորն ուզում էին գնալ»: Մոտավորապես յոթանասուն հազար ուսանողներ մասնակցեցին շարժմանը: Հազարավոր մարդիկ ձերբակալվեցին, և հազարավոր չբացահայտվածներն էլ ռադիկալացվեցին: Վաթսունական թվականների սկզբին տեղի ունեցող այս իրադարձությունները ձևավորեցին քաղաքացիական իրավունքների պատերազմ, որն ընդգրկեց ողջ Հարավը՝ մինչև տասնամյակի վերջ. և այս ամենը տեղի ունեցավ առանց էլ.փոստի, հաղորդագրությունների, Ֆեյսբուքի, կամ Թվիթերի (սոցիալական մեդիայի):

Մեզ ասվում է, որ աշխարհը հեղափոխության մեջ է: Սոցիալական մեդիայի նոր գործիքները վերստեղծել են սոցիալական ակտիվությունը: Ֆեյսբուքի և Թվիթերի և այլնի միջոցով, իշխանության և ժողովրդի ավանդական կապը վերածնակորվել է՝ անգորների համար հեշտացնելով համագործակցելը, համախմբվելը և իրենց մտահոգությունը բարձրաձայնելը: Երբ 2009 թվականի գարնանը՝ Մոլդովայում, տասը հազար ցուցարար դուրս եկավ փողոց՝ ընդդեմ իրենց երկրի Կոմունիստական կառավարության, այն անվանվեց Թվիթեր-հեղափոխություն, որովհետև ցուցարարները օգտագործել էին այն՝ համախմբվելու և փողոց դուրս գալու համար: Դրանից մի քանի ամիս անց, երբ ուսանողական բողոքի ցույցերը ցնցում էին Թեիրանը, ԱՄՆ պետդեպարտամենտը մի անսովոր քայլ արեց՝ խնդրելով Թվիթերին կասեցնել իր կայքի հերթական (կամ՝ պլանավորված) ծրագրային կարգաբերումը, քանի որ վարչակազմը նման ցանկություն չունեի ցուցարարներին գրկելու իրենց սպասարկող կրիտիկական կազմակերպչական գործիքից: «Առանց Թվիթերի, Իրանի ժողովուրդը իրեն լիազորված չէր զգա ոտքի կանգնելու հանուն ազատության և ժողովրդավարության», - հետագայում գրել է ազգային անվտանգության նախկին խորհրդատու Մարկ Ֆայֆլին՝ կոչ անելով Թվիթերին առաջադրել որպես խաղաղության Նոբելյան մրցանակի թեկնածու: Ակտիվիստները ժամանակին

⁶ Դիսենթ (org. Dissent) - Ամերիկյան առաջատար քաղաքական ամսագրերից, որը հիմնադրվել է 1954 թվականին:

սահմանվում էին ըստ իրենց պայքարի նպատակների, այժմ նրանց ճանաչում են իրենց կողմից կիրառվող պայքարի միջոցներով: Ֆեյսբուքի «մարտիկները» գնում են առցանց (տարբերակին)՝ փոփոխություններ կատարելու համար: «Դուք մեր բոլորի հույսն եք», - Ֆեյսբուքի, Eյ Թի & Թի⁷-ի, Հոքասթի⁸, EՄ ԹԻՎԻ-ի և Գուգլի կողմից հովանավորվող վերջերս կայացած համաժողովի ժամանակ կիբեր ակտիվիստների բազմությանն ասել է Պետ դեպարտամենտի նախկին բարձրաստիճան պաշտոնյա Ջեյմս Բ. Գլասմանը:

Ֆեյսբուքի նման կայքերը, նշել է Գլասմանը, «Ահաբեկիչների նկատմամբ ԱՄՆ-ին տալիս են նշանակալի մրցակցային առավելություն: Նախկինում ես ասել եմ, որ «Ալ Բահդա»-ն համացանցում մեզ պարտության է մատնում: Դա այլևս այդպես չէ: Ալ Բահդան խրված է Վեբ 1.0-ում: Համացանցն այսօր ինտերակտիվության և գրույցի մասին է»:

Սրանք ուժեղ և միաժամանակ շփոթմունքի մեջ գցող պնդումներ են: Ինչո՞ւ է կարևոր թե ով է ում հաղթում Համացանցում: Արդյո՞ք իրենց ֆեյսբուքյան էջ մուտք գործող մարդիկ, իրոք, հույս են մեզ բոլորիս համար: Ինչ վերաբերում է Մոլդովայի, այսպես կոչված, Թվիթեր հեղափոխությանը, Եվգենի Մորոզովը, Սթենֆորդի գիտնականներից, ով թվային ավետարանչականության քննադատներից ամենահամառն է, ասում է.

«Թվիթերը սակավ ներքին նշանակություն ուներ Մոլդովայում՝ մի երկրում, որտեղ Թվիթերի օգտատերերը շատ քիչ են»: Պատճառներից մեկը որ ստիպում է մտածել, թե հեղափոխություն չի էլ եղել, այն է, որ բողոքի ակցիաները, ինչպես Անն Էփլբաումն է նշում «Վաշինգտոն Փոստում», միգուցե և կառավարության կողմից պատրաստված փոքր բեմադրություն էր: (Ցուցարարները խորհրդարանի շենքի վրայով ռումինական դրոշմ էին ծածանում՝ մի երկրում, որը ռումինական ռևանշիզմի հանդեպ պարանոիդ հակում ունի): Մինչդեռ, Իրանի դեպքում, ցույցերի մասին Թվիթերում գրառումներ կատարող մարդկանցից գրեթե բոլորը տեղակայված էին Արևմուտքում: «Ժամանակն է

⁷ AT&T - ամերիկյան անդրազգային հեռահաղորդակցման ընկերություն: Հիմնադրվել է 1885 թվականին:

⁸ Howcast - կայքէջ, որը տրամադրում է ուսումնական տեսանյութեր և տեքստային բովանդակություն:

հասկանալ թվիթերի ստանձնած դերը Իրանում տեղի ունեցած իրադարձություններում» գրել է Գոլնազ Էսֆանդիարին, անցյալ ամառ, «Ֆորին Փոլիսիում⁹»: «Այլ կերպ ասած, Իրանում թվիթեր հեղափոխություն տեղի չի ունեցել»: Հայտնի բլոգերների խումբը, ինչպես Էնդրյու Սալլիվանը, որը պահպանում էր սոցիալական մեդիայի դերը Իրանում,- շարունակեց Էսֆանդիարին, սխալ է ընկալել իրավիճակը: Արևմուտքի լրագրողները, ովքեր չկարողացան կապ հաստատել, կամ էլ մտահոգված չէին կապ հաստատելու իրանական հասարակության հետ, պարզապես թերթում էին անգլալեզու թվիթերյան գրառումները՝ #iranelection հեշթեգով», - գրել է նա: -«Հաշվի առնելով այս ամենը, ոչ ոք չէր մտածում, թե ինչու են Իրանում բողոքի ցույցերը համակարգող մարդիկ գրել ցանկացած լեզվով, բացի պարսկերենից»:

Այսպիսի մեծամտությունն ինչ-որ տեղ սպասելի է: Նորարարները հակված են ինքնապաշտ լինելու: Նրանք հաճախ ցանկանում են վերցնել յուրաքանչյուր անհիմն փաստ և փորձել իրենց նոր մոդելի մեջ: Ինչպես գրել է պատմաբան Ռոբերտ Դարթոնը. «Ներկայիս հաղորդակցման տեխնոլոգիաների հրաշքները սխալ ընկալում են առաջ բերել անցյալի մասին, նույնիսկ այնպիսի զգացում, որ հաղորդակցությունը պատմություն չունի, կամ որևէ կարևոր նշանակություն չունեն հեռուստատեսության և ինտերնետի ի հայտ գալուց առաջ: Այստեղ՝ աշխատավայրում, սոցիալական լրատվամիջոցների հանդեպ հսկայական ոգևորության մեջ մեկ այլ բան կա: Ամերիկյան պատմության մեջ սոցիալական ընդվզման ամենաառաջնային դրվագներից մեկից հիսուն տարի անց մենք կարծես մոռացել ենք, թե որն է ակտիվիզմը:

Հազար ինը հարյուր վաթսունականների սկզբին Գրինսբորոն այն վայրն էր, որտեղ ռասայական անհնազանդությունը պարբերաբար հանդիպում էր բռնության: Այն չորս ուսանողները, ովքեր առաջինն էին նստել սեղանների մոտ ահաբեկված էին: «Ենթադրում եմ, որ եթե մեկը գար իմ հետևից և գոռար «Բո», աթոռիցս կընկնեի», -

⁹ ամերիկյան լրատվական պարբերական, որը հիմնադրվել է 1970-ին և կենտրոնացած է գլոբալ, ընթացիկ իրադարձություններին և ներքին և արտաքին քաղաքականությանը վերաբերող նյութեր հրատարակելով:

նրանցից մեկն ասել էր ավելի ուշ: Նաստացույցի առաջին օրը խանութի մենեջերը տեղեկացրել էր ոստիկանապետին, ով անմիջապես երկու սպա ուղարկեց խանութ: Երրորդ օրը սպիտակամորթերի մի հանցախումբ էր հայտնվել ճաշի դահլիճում և ակնհայտ կերպով կանգնեցին ցուցարարների հետևում` անելով սպառնալիքով լի և դժգոհ այնպիսի արտահայտություններ, ինչպիսիք են` «Կեղտամազ նեգրեր»: Այցելել էր տեղական Կու-կլուքս-կլան¹⁰-ի առաջնորդը: Շաբաթ օրը, երբ լարվածությունն աճել էր, ինչ-որ մեկը հայտարարեց, թե ռումբ կա, և ամբողջ խանութը ստիպած եղավ տարհանվել:

Հնարավոր վտանգներն ավելի պարզ էին նաև Քաղաքացիական իրավունքների Շարժման¹¹ ևս մեկ քարոզչական արշավում` 1964 թ.-ի Միսիսիպիի Ազատության ամառային նախագծում: Ուսանողական ոչ բռնի համակարգող հանձնաժողովը հավաքագրեց Հյուսիսում բնակվող հիմնականում սպիտակամորթ կամավորների` Ազատության Ղարոցներ դեկավարելու, սևամորթ ընտրողների գրանցելու և Հարավում քաղաքացիական շարժման մասին իրազեկելու համար: Նրանց հրահանգվել էր. «Ոչ ոք ոչ մի տեղ միայնակ չի գնալու, ոչ մեքենայով, և ոչ էլ գիշերով»: Միսիսիպի ժամանելուց օրեր անց, երեք կամավորներ` Մայքլ Շվերները, Ջեյմս Չեյնեյը և Էնդրյու Գուդմանը, առևանգվեցին և սպանվեցին, իսկ մնացած ամառվա ընթացքում` սևամորթներին պատկանող երեսուներթ եկեղեցիներ հրկիզվեցին, իսկ տասնյակ թաքստոց-տներ` ռմբակոծվեցին, կամավորները ծեծի ենթարկվեցին, գնդակահարվեցին, ձերբակալվեցին: Նրանց քարշ տվեցին զինված անձանցով լցված պիկապ բեռնատարներով: Ծրագրում գտնվողների մեկ քառորդ մասը հրաժարվեց: Ակտիվիզմը, որը մարտահրավեր է նետում ստատուս քվին` բուն խնդիրները արմատախիլ անելով, թուլամորթների համար չէ:

¹⁰ Կու-կլուքս-կլան (ԿԿԿ) (անգլ.՝ Ku-Klux-Klan, KKK), ռասիստական-ահաբեկչական գաղտնի կազմակերպություն ԱՄՆ-ում: Ստեղծվել է 1865 թվականին` սևամորթների և նրանց սպիտակամորթ դաշնակիցների դեմ պայքարելու համար: XIX դարի 70-ական թվականների սկզբից անցել է ընդհատակ: Ներկայումս Կու-կլուքս-կլանի ահաբեկչական գործողություններն ուղղված են ԱՄՆ-ի առաջադիմական կազմակերպությունների դեմ:

¹¹ Civil Rights Movement - Սևամորթների իրավունքների համար պայքար: ԱՄՆ-ի կարևորագույն ձեռքբերումներից մեկը երկրի սևամորթ բնակչության խնդրի կարգավորումն էր, որ սրությամբ դրվեց 1950–1960–ական թվականներին: 1954 թվականին վերացվեց սևամորթ և սպիտակամորթ երեխաների տարանջատ ուսուցումը:

Ի՞նչն է մարդկանց ունակ դարձնում այս տեսակի ակտիվության: Սթենֆորդի սոցիոլոգ Դուգ Մաք-Ադամը «Ազատության Ամառ» ծրագրից հրաժարվածներին համեմատեց մնացած մասնակիցների հետ և պարզեց, որ առանցքային տարբերությունը, ինչպես և սպասվում էր, գաղափարական մոլեռանդությունը չէր: «Բոլոր դիմորդները, հավասարապես թե՛ մասնակիցները, թե՛ հրաժարվողները, հանդես են գալիս որպես ամառային ծրագրի նպատակների և արժեքների խիստ հավատարիմ հենակետեր», - եզրափակեց նա: Առավել կարևոր էր դիմորդների՝ շարժման կազմակերպիչների հետ ունեցած անձնական կապի աստիճանը: Բոլոր կամավորներից պահանջվում էր տրամադրել անձնական շփման ցուցակը, այն մարդկանց, ում նրանք ցանկանում էին տեղեկացնել իրենց գործունեության մասին: Շատ ավելի հավանական է, որ մասնակիցները, քան հրաժարվողները, ունենային մտերիմ ընկերներ, որոնք նույնպես պատրաստվում էին մեկնել Միսիսիպի: ՄքԱդամի եզրակացությամբ, բարձր ռիսկային ակտիվությունը «ամուր կապի» երևույթ է:

Այս տենդենցը կրկին ու կրկին ի հայտ է գալիս: «Կարմիր բրիգադներ»-ի՝ յոթանասունականների մի իտալական ահաբեկչական խմբավորման ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ նոր անդամների յոթանասուն տոկոսը առնվազն արդեն մեկ լավ ընկեր ունի կազմակերպությունում: Նույն պնդումը ճիշտ է՝ Աֆղանստանում Մոջահեդին խմբավորմանը¹² միացող տղամարդկանց համար ևս: Նույնիսկ այն հեղափոխական գործողությունները, որոնք ինքնաբուխ են թվում, ինչպես Արևելյան Գերմանիայում անցկացվող ցույցերը, որոնք հանգեցրին Բեռլինի պատի անկմանը, հիմնարար և ուժեղ կապի երևույթներ են: Արևելյան Գերմանիայի ընդդիմադիր շարժումը բաղկացած էր մի քանի հարյուր խմբավորումներից՝ ամեն մեկը մոտավորապես մեկ տասնյակ անդամներով: Յուրաքանչյուր խումբ սահմանափակ կապի մեջ էր մյուսների հետ. Այն ժամանակ արևելքի գերմանացիների տասներեք տոկոսը միայն նույնիսկ հեռախոս ուներ: Նրանք միայն գիտեին, որ երկուշաբթի օրերին՝ գիշերը, մարդիկ հավաքվում էին Լայպցիգի կենտրոնում գտնվող

¹² Մոջահեդ - աֆղանական ընդդիմության զինվոր, (պաշտանվ.) ջիհադի մասնակից, արաբերեն բառացի՝ «ճիգեր կատարող մարտիկ»

Սուրբ Նիկոլաս եկեղեցու մոտակայքում, որպեսզի բարձրաձայնեն իրենց զայրույթը պետության դեմ: Իսկ թե իրենցից ովքեր կմասնակցեին, հիմնական որոշողը «առանցքային ընկերներն էին»: Որքան ավելի շատ ընկերներ ունեիք, ովքեր քննադատում էին ռեժիմը, այնքան ավելի հավանական է, որ դուք նույնպես կմիանայիք բողոքի ցույցին:

Այսպիսով, Գրինսբորոյի ճաշարանում չորս առաջին կուրսեցիների` Դեյվիդ Ռիչմոնդի, Ֆրանկլին ՄքՔեյնի, Էգել Բլերի և Ջոզեֆ ՄքՆիլի մասին մի վճռորոշ փաստ կար. դա իրենց հարաբերություններն էին միմյանց հետ: ՄքՆիլը Բլերի սենյակակիցն էր Հյուսիսային Կարոլինայի գյուղատնտեսության և տեխնիկական համալսարանի Սքոթ Հոլ հանրակացարանում: Ռիչմոնդը ՄկՔեյնի հետ նրանց վերևի հարկում էր բնակվում: Բլերը, Ռիչմոնդը և ՄկՔեյնը բոլորը գնացել էին Դուդլիի ավագ դպրոց: Չորսով, թաքուն, գարեջրով սողոսկում էին հանրակացարան և մինչև ուշ երեկո Բլերի և ՄքՆիլի սենյակում զրուցում: Բոլորով հիշում էին Էմմեթ Թիլլի սպանությունը` 1955 թ.-ին, նույն տարում Մոնտգոմերի ավտոբուսում տեղի ունեցած բոյկոտը, իսկ 1957-ին` Լիթլ Ռոքում տեղի ունեցած ճակատումը կամ բախումը: Կուլվորթում նստացույցի գաղափարը ՄքՆիլին էր: Մոտ մեկ ամիս դա էին քննարկում: ՄքՆիլը մտավ հանրակացարանի սենյակ և հարցրեց մնացածին, թե արդյոք նրանք պատրաստ են: Մի պահ բոլորը լռեցին և ՄքՔեյնը խոսեց այնպես, ինչպես բնորոշ էր միայն միմյանց հետ մինչև ուշ գիշեր զրուցող մարդկանց: «Թուլամորթ ե՞ք, ինչ է»: Հաջորդ օրը Էգել Բլերը քաջություն ունեցավ մի բաժակ սուրճ խնդրելու, քանի որ ավագ դպրոցի իր երկու լավ ընկերները և սենյակակիցը նրա կողքին էին:

Ակտիվիզմի այն տեսակը, որն ասոցացվում է սոցիալական մեդիայի հետ ընդհանրապես նման չէ սրան: Սոցիալական մեդիայի հարթակները թույլ կապերի շուրջ են կառուցված: Թվիթերի միջոցով կարող ես հետևել այնպիսի մարդկանց կամ քեզ կարող են հետևել այնպիսի մարդիկ, ում երբևէ չես էլ հանդիպել: Ֆեյսբուքը ծանոթություններդ արդյունավետորեն կառավարելու գործիք է, որպեսզի շփվես այն մարդկանց հետ, ում հետ այլ կերպ չէիր կարողանա կապ պահել: Դրա համար էլ

Ֆեյսբուքում կարող ես հազար` այսպես կոչված ընկեր ունենալ, ինչպես իրական կյանքում երբեք չէիր կարող:

Շատ առումներով, սա, իհարկե, հիանալի է: Թույլ կապերի մեջ ուժ կա, ինչպես դիտարկել է սոցիոլոգ Մարկ Գրանովետտերը: Մեր ծանոթները, ոչ թե մեր ընկերները, մեր նոր տեղեկատվության և գաղափարների ամենամեծ աղբյուրն են: Համացանցը մեզ թույլ է տալիս հրաշալի արդյունավետությամբ օգտագործել այս տեսակի հեռավոր կապերի հզորությունը: Այն շատ մեծ նշանակություն ունի նորարարության տարածման, միջդիսցիպլինար համագործակցության, վաճառողներին և գնորդներին համապատասխանեցնելու, և ժամադրվող աշխարհի լոգիստիկ գործառնությունների մեջ: Այնուամենայնիվ, թույլ կապերը հազվադեպ են հանգեցնում բարձր ռիսկային ակտիվիզմի:

«Դրագոնի էֆեկտը. Սոցիալական մեդիան օգտագործելու արագ, արդյունավետ և հզոր եղանակների սոցիալական փոփոխությունների հանգեցնում է համար» նոր գրքում, բիզնեսի խորհրդատու Էնդի Սմիթը և Սթենֆորդի բիզնեսի դպրոցի դասախոս Ջեննիֆեր Աաքերը պատմում են Սամիր Բեթիայի պատմությունը: Սիլիկոնյան հովտի մի երիտասարդ ձեռնարկատիրոջ, ով ախտորոշվել էր սուր միլոգեն լեյկոզով: Այն հիանալի կերպով պարզաբանում է սոցիալական մեդիայի ուժեղ կողմերի մասին: Բեթիային անհրաժեշտ էր ոսկրածուծի փոխպատվաստում, բայց նա չէր կարողացել իր հարազատների և ընկերների մեջ համապատասխան մեկին գտնել: Դոնոր գտնելու հավանականությունը նույն էթնիկ խմբում բավականին մեծ էր, սակայն ոսկրածուծի ազգային տվյալների բազայում քիչ էին հարավ-ասիացիների մասին տվյալները: Այսպիսով, Բեթիայի գործընկերը, նրա առողջական վիճակը բացատրող էլեկտրոնային հաղորդագրություն ուղարկեց ավելի քան չորս հարյուր մարդու, որոնք էլ, ամեն մեկն իր հերթին, էլ-նամակը փոխանցեցին իրենց անձնական կոնտակտներին: Մի շարք Ֆեյսբուքյան էջեր և Յութուբի տեսանյութեր նվիրված էին «Օգնիր Սամիրին» արշավին: Ի վերջո, ոսկրածուծի տվյալների բազայում գրանցվեց մոտ քսանհինգ հազար նոր մարդ, և Բեթիան համընկում գտավ:

Բայց ինչպե՞ս արշավը ստիպեց այսքան մարդու գրանցվել. նրանցից շատ բան չպահանջելով: Դա միակ ճանապարհն է, որով դու կարող ես ստիպել մեկին, ում իրականում չգիտես, ինչ-որ բան անել քո փոխարեն: Դու կարող ես հազարավոր մարդկանց ստիպել, որպեսզի դոնորների գրանցամատյանում գրանցվեն, քանի որ դա անելը շատ հեշտ է: Դու պետք է բերանի խոռոչից քսուք հանձնես և ոսկրածուծի համապատասխան լինելու ամենաանհավանական դեպքում էլ, մի քանի ժամ անցկացնես հիվանդանոցում: Ոսկրածուծ նվիրաբերելը հասարակ հարց չէ: Բայց այն չի ենթադրում ֆինանսական կամ անձնական ռիսկ, դա չի նշանակում ամառը անցկացնել հետախուզման մեջ՝ բեռնատարներով շրջող զինված մարդկանց կողմից: Չի պահանջում, որ դուք դիմագրավեք սոցիալական կարծր նորմերին և պրակտիկային: Իրականում դա այնպիսի մի քայլ է, որը բերելու է միայն սոցիալական ճանաչման և գովեստի խոսքերի:

Սոցիալական մեդիայի ավետողները չեն հասկանում այս տարբերությունը. Նրանց թվում է, թե ֆեյսբուքյան ընկերը նույնն է, ինչ իսկական ընկերը, և որ այսօր Սիլիկոնյան հովտում որպես դոնոր գրանցվելը ակտիվություն է նույն իմաստով, ինչ 1960-ին Գրինսբորոյի պատմական ճաշարանում նստելը: «Սոցիալական ցանցերը մասնավորապես արդյունավետ են մոտիվացիան բարձրացնելու հարցում», - գրում են Աաքերը և Սմիթը: Բայց դա ճիշտ չէ: Սոցիալական ցանցերը արդյունավետ են մասնակցությունը մեծացնելու գործում՝ նվազեցնելով այն մոտիվացիայի մակարդակը, որը մասնակցությունը պահանջում է: «Փրկենք Դարֆուրը» կոալիցիայի ֆեյսբուքյան էջն ունի 1,282,339 հետևորդ: Նրանցից ամեն մեկը միջինում 9 ցենտ նվիրատվություն է արել: Հաջորդը ակտիվ «Դարֆուր» ֆեյսբուքյան բարեգործական խումբն է՝ 22.073 անդամով, ովքեր նվիրաբերել են միջինը երեսունհինգ ցենտ: «Օգնեք Փրկել Դարֆուրը» էջն ունի 2,797 անդամ, որոնք, միջին հաշվով, տվել են տասնհինգ ցենտ: «Սեյվ դարֆուր» կոալիցիայի խոսնակը Newsweek- ին ասաց. «Մենք անապայմանորեն չէինք գնահատելու որևէ մեկի ունեցած ներդրումը այս ջատագովական շարժման մեջ՝ հիմնվելով նրանց նվիրատվությունների վրա: Սա

ուղղակի մարդկանց գրավելու շատ հզոր մեխանիզմ է: Նրանք տեղեկացնում են իրենց համայնքին, միջոցառումների մասնակցում, կամավորություն անում: Դա ինչ-որ բան չէ, որը կարող էք չափել գլխաշորին նայելով»: Այլ կերպ ասած, ֆեյսբուքյան ակտիվությանը հաջողվում է ոչ թե դրդելով մարդկանց գնալ իրական զոհաբերության, այլ դրդելով նրանց գնալ այնպիսի քայլերի, որոնք մարդիկ անում են, երբ այնքան էլ դրդված չեն իրական զոհաբերություն անելու: Մենք շատ հեռու ենք Գրինսբորոյի ճաշարաններից.

Ուսանողները, ովքեր միացել էին 1960-ի ծնռանը Հարավում կազմակերպված նստացույցերին, շարժումը որակեցին որպես «տենդ»: Բայց Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժումը ավելի շատ ռազմական արշավի, քան վարակի էր նման: Հազար ինը հարյուր հիսունականների վերջերին, Հարավի տարբեր քաղաքներում արդեն տասնվեց նստացույցեր էին կազմակերպվել, որոնցից տասնհինգը պաշտոնապես կազմակերպվել էին քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող, ինչպիսիք են ԳՄԱԱԱ¹³-ն և ՌՀԿ¹⁴-ն: Շարժումը իրականացնելու հնարավոր վայրերը ուսումնասիրվեցին: Պլաններ մշակվեցին: Շարժման ակտիվիստները գաղտնի վերապատրաստման դասընթացներ էին անցկացնում ապագա ցուցարարաների հետ: Այն, ինչ արեց Գրինսբորոյի չորսը, այս հիմքի արդյունքն էր. Բոլորը ԳՄԱԱԱ-ի Երիտասարդական խորհրդի անդամներ էին: Նրանք սերտ կապերի մեջ էին ԳՄԱԱԱ-ի տեղի մասնաճյուղի ղեկավարի հետ: Նրանք մանրամասն տեղեկացվել էին Դուրհեմում ավելի վաղ տեղի ունեցած նստացույցերի ալիքի մասին և մասնակցել էին ակտիվիստական եկեղեցիներում շարժման հետ կապված մի շարք հանդիպումների: Երբ Գրինսբորոյի նստացույցից հետո շարժումը սկսեց ամբողջ հարավով մեկ տարածվել, քաղաքները, որտեղ տարածվում էր, պատահական չէին: Դրանք այն քաղաքներն էին, որտեղ ի սկզբանե գոյություն

¹³ National Association for the Advancement of Colored People - Գունավոր մարդկանց առաջընթացի ազգային ասոցիացիա: Հիմնադրվել է սևամորթների իրավունքների պաշտպանության համար: Ներկայումս այն հանդիսանում է ամենահին և ազդեցիկ կազմակերպություններից մեկը, որը պայքարում է քաղաքացիական իրավունքների համար:

¹⁴ Congress of Racial Equality - Ռասայական հավասարության կոնգրես - հիմնվել է 1942 թվականին: Կարևոր դեր է խաղացել Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժման համար:

ունեցող «օջախներ» կային՝ շարժմանը նպաստող կրթված ու նվիրյալ անդամներով, որոնք պատրաստ էին այսպես կոչված «տենդը» գործողության վերածել:

Միացյալ Նահանգների Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժումը բարձր ռիսկայնություն ունեցող քաղաքացիական ակտիվության օրինակ էր: Այն խիստ ճշգրտությամբ և կարգապահությամբ նախաձեռնած ռազմավարական շարժում էր: ԳՄԱԱԱ-ն ղեկավարվում էր Նյու Յորքից՝ ենթարկվելով պաշտոնական ընթացակարգերին: Հարավային քրիստոնեական առաջնորդության կոնֆերանսը ղեկավարում էր Մարտին Լյութեր Քինգ կրտսերը: Շարժման կենտրոնում սևական համայնքի եկեղեցին էր, որը, ինչպես Ալդոն Դ. Մորիսն է նշում իր՝ 1984-ի «Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժման Ծագումը» խորագրով ուսումնասիրության մեջ, ուներ ստույգ աշխատանքի բաժանում՝ տարբեր մշտական հանձնաժողովներով և հատուկ կարգապահական խմբերով: «Յուրաքանչյուր խումբ ուներ իրեն տրված կոնկրետ հանձնարարությունը, և իր գործունեությունը համակարգվում էր ըստ հեղինակային կառույցների նորմերի», - գրում է Մորիսը: - «Անհատները պատասխանատու էին իրենց նշանակված հանձնարարությունների համար, և կոնֆլիկտները լուծվում էին գլխավոր նախարարի կողմից, ով հանձնաժողովի լիազոր մարմին էր համարվում»:

Սա արդեն ավանդական ակտիվության և դրա առցանց տարբերակի միջև եղած երկրորդ, կարևորագույն տարբերությունն է. սոցիալական մեղիան այսպիսի հիերարխիկ կառուցվածքի հետ կապ չունի: Ֆեյսբուքը և այլ նման օնլայն հարթակներ, ցանցեր ստեղծելու գործիքներ են: Իսկ այդ ցանցերը, կառուցվածքով և բնույթով հիերարխիայի լրիվ հակառակ պատկերն են: Ի տարբերություն հիերարխիաների, իրենց կանոններով և ընթացակարգերով, ցանցերը չեն վերահսկվում մեկ կենտրոնական մարմնի կողմից: Որոշումներն ընդունվում են համաձայնության միջոցով, և կապերը, որոնք մարդկանց կապում են ընդհանուրի հետ, այնքան էլ ամուր չեն:

Այս կառուցվածքը ցանցերը դարձնում է չափազանց ճկուն և հարմարեցված ցածր ռիսկային իրավիճակներին: Վիքիպեդիան հիանալի օրինակ է: Նյու Յորքում նստած խմբագիր չունի, ով ուղղորդում և ուղղում է արված յուրաքանչյուր գրառում: Յուրաքանչյուր գրառման վրա ծախսված ջանքերը անհատական են: Եթե Վիքիպեդիայում յուրաքանչյուր գրառում պետք է ջնջվի վաղը, բովանդակությունն արագ կվերականգնվի, որովհետև դա այն է, ինչ տեղի է ունենում այն դեպքում, երբ նույն ցանցում ընդգրկված հազարավոր մարդիկ ինքնաբուխ կերպով իրենց ժամանակը նվիրում են նույն առաջադրանքին:

Այնուամենայնիվ, շատ բաներ կան, որ ցանցերը լավ չեն կազմակերպում: Ավտոմեքենաների ընկերությունները, օրինակ, խելամտորեն օգտագործում են այն՝ իրենց հարյուրավոր մատակարարներին կազմակերպելու համար, բայց ոչ իրենց մեքենաները նախագծելու համար: Ոչ ոք չի հավատում, որ դիզայնի հարցը լավագույնս կլուծվի այսպես կոչված փռված կազմակերպչական համակարգի միջոցով: Քանի որ ցանցերը չունեն դեկավարման կենտրոնացված կառուցվածք, նրանց հիմնական խնդիրը կայանում է համաձայնության գալու և նպատակներ դնելու մեջ: Նրանք չեն կարողանում ստրատեգիապես մտածել, քանի որ քրոնիկ կերպով հակված են հակասությունների և սխալներ գործելուն: Ինչպե՞ս եք մարտավարության, ռազմավարության կամ փիլիսոփայական ուղղության վերաբերյալ բարդ որոշումներ կայացնում, երբ բոլորը հավասար ասելիք ունեն :

«Պաղեստինի Ազատագրման Կազմակերպություն»¹⁵-ը ստեղծվել է որպես ցանց, և միջազգային հարաբերությունների ոլորտի մասնագետներ Մեթտե Էլիստրուպ-Սանգովոանին և Կալվերտ Ջոնսը վերջերս հրապարակված Միջազգային Անվտանգություն խորագրով հոդվածում պնդում են. «Ցանցերին բնորոշ կառուցվածքային առանձնահատկությունները՝ վերահսկող կենտրոնական մարմնի

¹⁵ The Palestine Liberation Organization - 1964 թվականին ստեղծված քաղաքական և խորհրդարանային կազմակերպություն ՄԱԿ-ի և ավելի քան 100 պետությունների կողմից (ում հետ ՊԱԿ-ը դիվանագիտական հարաբերություններ է պահպանում, իսկ 1974 թվականից ՄԱԿ-ում ունի դիտորդի կարգավիճակ) և ճանաչված է որպես «Պաղեստինյան ժողովրդի միակ օրինական ներկայացուցիչը»:

բացակայությունը, մրցակից խմբերի չստուգված գործունեությունը և ֆորմալ մեխանիզմների միջոցով վեճեր կարգավորելու անկարողությունը — «Պաղեստինի Ազատագրման կազմակերպություն»-ը դարձրել են չափազանց խոցելի արտաքին դրսևորումների և ներքին կոնֆլիկտների հանդեպ»:

Հազար ինը հարյուր յոթանասունականներին՝ Գերմանիայում, նրանք դեռ շարունակվում են. «Շատ ավելի միասնական և հաջողակ ընդդիմադիրները հակված էին իրենց գործունեությունը կազմակերպել հիերարխիկ կերպով՝ աշխատանքի հստակ բաժանումներով և պրոֆեսսիոնալ ղեկավարմամբ: Նրանք կենտրոնացած էին համալսարաններում, որտեղ կարող էին կանոնավոր, դեմ առ դեմ հանդիպումների միջոցով կենտրոնական ղեկավարություն, վստահություն և բարեկամություն հաստատել»: Նրանք հազվադեպ էին իրենց զինակիցներին ոստիկանության հարցաքննությունների ժամանակ մատնում: Իրենց աջ թևի աջակիցները ավելի ցանցային և ապակենտրոնացված էին, հետևաբար. նման կարգապահություն չունեին: Այս խմբերը հեշտությամբ բացահայտվում էին, և անդամները, ձերբակալվելու և պես, հեշտությամբ հրաժարվում էին իրենց ընկերներից: Նման կերպ, «Ալ Քաիդա»-ն, երբ միավորված հիերարխիա էր, ամենավտանգավոր խումբն էր համարվում: Հիմա, երբ ցրվել է ցանցում, այն ապացուցում է, որ շատ ավելի անարդյունավետ է:

Ցանցերի թերությունները կարևորություն չունեն, եթե դրանք շահագրգռված չեն համակարգային փոփոխություններ անելու: Եթե պարզապես ուզում են վախեցնել, նվաստացնել կամ փչացնել, կամ երբ ստրատեգիական մտածողությունը չի կարևորում: Բայց եթե դու ստեղծում ես հզոր և կազմակերպված հաստատություն, ապա պետք է հիերարխիա լինել: Մոնտգոմերի ավտորուսի բոյկոտն իրականացնելու համար պահանջվում էր տասնյակ հազարավոր մարդկանց մասնակցություն, որոնք կանոնավոր կերպով օգտվում էին հասարակական տրանսպորտից՝ ամեն օր աշխատանքի գնալու և աշխատանքից տուն գալու համար: Դա տևեց մեկ տարի: Որպեսզի համոզեն այդ մարդկանց հավատարիմ մնալ գործին, բոյկոտի

կազմակերպիչները հանձնարարեցին յուրաքանչյուրին տեղական սևամորթների համայնքի եկեղեցուն պահպանել կարգապահ վիճակը և առաջարկել անվճար այլընտրանքային մասնավոր քարփուլ ծառայություն` քառասունութ դիսպետչերներով և քառասուներկու կանգառներով: Նույնիսկ Սպիտակամորթ Քաղաքացիների Խորհուրդը, հետագայում նշել է Քինգը, խոստովանեց, որ քարփուլի համակարգը գործում էր «ռազմական ճշգրտությամբ»: Երբ Քինգը եկավ Բիրմինգհեմ, ոստիկանության կոմիսար Եվգենի (Բուլլ) Քոնորի հետ վերջնական դիմադրության համար, նա ուներ միլիոն դոլար արժողությամբ բյուջե, և հարյուր լրիվ դրույքով աշխատող, ըստ ստորաբաժանումների: Գործողությունը վերահսկվում և աջակցվում էր անընդմեջ իրականացվող զանգվածային հանդիպումների միջոցով` քաղաքի շուրջ եկեղեցուց եկեղեցի պտտվելով:

Բոյկոտները, նստացույցերը և ոչ բռնի բախումները, որոնք Քաղաքացիական Իրավունքների Շարժման ընտրած գործիքներն էին, համարվում են մեծ ռիսկ պարունակող ռազմավարություններ: Նրանք հակամարտությունների և սխալների համար քիչ տեղ են թողնում: Եթե նույնիսկ շարժման անդամներից մեկը տրվի սադրանքներին, ողջ շարժման լեգիտիմությունը կասկածի տակ է դրվում: Սոցիալական մեդիայի հետևորդները մեզ կկարողանային հավատացնել, որ Բիրմինգհեմում Քինգի գործառույթն ավելի դյուրին կլիներ, եթե նա կարողանար Ֆեյսբուքի միջոցով շփվել իր հետևորդների հետ, և իրեն Բիրմինգհեմի բանտից թվիթերով գոհացներ: Բայց ցանցերը համակարգված չեն: Հիշեք Վիքիպեդիայի օրինակը. այն ուղղումների ու վերանայման, շտկման ու վիճարկման մի անվերջ գործընթաց է: Եթե Մարտին Լյութեր Քինգ կրտսերը փորձեր վիքի-բոյկոտ անել Մոնթգոմերիում, նա կվերացվեր սպիտակամորթերի ուժային կառույցի կողմից: Իսկ որո՞նք կլինեն թվային հաղորդակցման գործիքները մի քաղաքում, որտեղ սևամորթների համայնքի ինստիտուցիոնալ տոկոսին հեշտորեն կարելի էր գտնել ամեն կիրակի առավոտյան, սևերի համայնքային եկեղեցում: Բիրմինգհեմում Քինգին անհրաժեշտ բաները կարգապահությունը և ռազմավարությունն էին, որոնք առցանց սոցիալական հարթակները չէին կարող ապահովել:

Սոցիալական մեդիայի շարժման այսպես կոչված աստվածաշունչը Քլեյ Շիրքի «Here Comes Everybody» (Ահա և բոլորը եկան) գիրքն է: Շիրքին, ով դասավանդում է Նյու Յորքի համալսարանում, ցույց է տալիս Համացանցի կազմակերպչական ուժը՝ սկսելով Ուոլ Սթրիթում աշխատող Էվանի և նրա ընկեր Իվանայի պատմությամբ, ով իր բջջային հեռախոսը՝ Թ-մոբիլի թանկանոց Սայդփիքը, մոռացել էր Նյու Յորքի տաքսիներից մեկի հետևի նստատեղում: Հեռախոսային ընկերությունը Իվանայի կորցրած հեռախոսի վերաբերյալ տվյալները փոխանցեց նոր հեռախոսին, որի արդյունքում նա և Էվանը հայտնաբերեցին, որ Սայդփիքը այժմ գտնվում է Քուինսից մի դեռահասի մոտ: Վերջինս օգտագործում էր այն իրեն և իր ընկերներին լուսանկարելու համար:

Երբ Էվանը նամակ ուղարկեց դեռահասին՝ Սաշային, հեռախոսը հետ խնդրելու համար, նա պատասխանեց, որ նրա սպիտակ հետույքը արժանի չէր դրան: Էվանը ստեղծեց մի վեբ էջ, որտեղ տեղադրեց իր նկարը և կատարվածի նկարագրությունը: Նա հղումը փոխանցեց իր ընկերներին, նրանք էլ իրենց հերթին փոխանցեցին այն իրենց ընկերներին: Արդյունքում, ինչ-որ մեկը գտավ Սաշայի ընկերոջ Մայսփեյս-ի էջը, և դրա հղումը տեղադրեց կայքում: Ինչ-որ մեկը գտավ նրա հասցեն առցանց և այդ տարածքում մեքենա վարելիս տեսանյութ նկարեց Սաշայի տան տարածքում: Տեսանյութը Էվանը տեղադրեց կայքում: Պատմությունը վերցրեց Դիգգ լրատվական ֆիլտրը: Էվանը բոլորում մինչև տաս էլեկտրոնային նամակ էր ստանում: Նա իր հետևորդների համար հարթակ ստեղծեց, որպեսզի իրենք էլ կարողանան կիսվել իրենց պատմություններով, բայց հարթակը, գերծանրաբեռնվածության պատճառով երկար չաշխատեց: Էվանն ու Իվանան գնացին ոստիկանություն, բայց ոստիկանությունը տեղի ունեցածը որակեց որպես «կորուստ», «գողության» փոխարեն, ինչը, ըստ էության, փակեց գործը: Լրատվամիջոցները լուսաբանել էին պատմությունը արդեն իսկ որակելով այն որպես «գողություն»: Սաշան ձերբակալվեց և Էվանը հետ բերեց իր ընկերոջ Սայդփիքը:

Շիրքիի փաստարկը այն է, որ նման իրողություն երբեք չէր կարող պատահել նախահնտերնետային դարաշրջանում: Իսկապես, նա ճիշտ է: Էվանը երբեք չէր կարողանա հետևել Սաշային: Սայդքիքի պատմությունը երբեք չէր հրապարակվի: Այդքան մեծ թվով մարդիկ երբեք չէին կարող հավաքվել այս պայքարը իրականացնելու համար:

Պատմությունը, ըստ Շիրքիի, ցույց է տալիս ինտերնետային դարում հասանելի «հեշտությունը և արագությունը, որով մարդկանց մի ամբողջ խումբ կարող է մոբիլիզացվել ճիշտ գործի համար»:

Շիրքին ակտիվիզմի այս մոդելը համարում է արդիականացում: Բայց դա պարզապես կազմակերպման մի ձև է, որը նպաստում է թույլ կապերին մեզ հնարավորություն տալ տեղեկատվություն ունենալ ուժեղ կապի վերաբերյալ, որոնք օգնում են մեզ վտանգից խուսափել: Այն շեղում է մեր ուշադրությունը ստրատեգիական ակտիվությունից դեպի նրանց նկատմամբ, որոնք նպաստում են ձկունության և հարմարվողականության ապահովմանը: Ակտիվիստների համար ավելի հեշտ է դառնում արտահայտվել, և միևնույն ժամանակ ավելի դժվար`որևէ ազդեցություն ունենալ: Սոցիալական մեդիայի գործիքները հարմար են առկա սոցիալական կարգը ավելի արդյունավետ դարձնելու համար: Դրանք ընդդեմ չեն ստատուս քվոյին:

Եթե կարծում ես, որ աշխարհին հարկավոր է ընդամենը մի փոքր եզրերը տաշել, ապա սա քեզ չի անհանգստացնի: Բայց եթե կարծում ես որ դեռ կան այսպիսի ճաշարաններ, որ կարիք ունեն ինտեգրվելու, այն պետք է որ մի պահ կանգնեցնի քեզ:

Շիրքին ավարտում է կորած Սայդքիքի պատմությունը` մարգարեական հարցադրումով. «Ի՞նչ է լինում սրանից հետո», վստահաբար պատկերացնելով թվային ակտիվիստների ապագա ալիքները: Ապագա թվային ակտիվիստների ալիքը պատկերացնելու որևէ կասկած չկա: Բայց նա արդեն պատասխանել է այս հարցին:

Թե ինչ կլինի հաջորդը, քիչ թե շատ նույնն է: Ցանցային, կապող աշխարհը, օրինակ, ահագին կօզնի Վոլ Սթրիթին հեռախոսներ վերադարձնել դեռահաս աղջիկներից:

Viva la revolución: ♦

Պարզաբանում. Գրինսբորոյի նստացույցի այս կտորի պատմությունը գրվել է Մայլս Ուոլֆի “Lunch at the Five and Ten”-ի հիման վրա (1970):

References

- Arnold, T., & Sampson, W. (2014). Preserving the Voices of Revolution: Examining the Creation and Preservation of a Subject-Centered Collection of Tweets from the Eighteen Days in Egypt. *The American Archivist*, 77(2), 510-533.
- Clarke K., & Koçak K.(2019). Eight years after Egypt's revolution, here's what we've learned about social media and protest. *The Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2019/01/25/eight-years-after-egypts-revolution-heres-what-weve-learned-about-social-media-and-protest/>
- Freire, P. (1985). *The politics of education: Culture, power, and liberation*. South Hadley, Mass: Bergin & Garvey
- Iskandaryan, A.,(2018). The Velvet Revolution in Armenia: How to Lose Power in Two Weeks. *Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet Democratization*, Volume 26, Number 4, Fall 2018, pp. 465-482
- Juris, J. (2005). The New Digital Media and Activist Networking within Anti-Corporate Globalization Movements. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 597, 189-208.
- Malchik, A. (2019). The Problem With Social-Media Protests. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2019/05/in-person-protests-stronger-online-activism-a-walking-life/578905/>

Tawil-Souri, H. (2012). Egypt's Uprising and the Shifting Spatialities of Politics. *Cinema Journal*, 52(1), 160-166.

Westheimer, J. & Kahne, J. (2004) Educating the “good” citizen: Political choices and pedagogical goals. *Political Science & Politics*, 38(2), 1-7.
<http://democraticdialogue.com/DDpdfs/WestheimerKahnePS.pdf>

Yang, G. (2016). Activism. In Peters B. (Ed.), *Digital Keywords: A Vocabulary of Information Society and Culture* (pp. 1-17). Princeton; Oxford: Princeton University Press.
doi:10.2307/j.ctvct0023.5

Gladwell, M., 2010. *Small Change - The New Yorker*. [online] The New Yorker. Available at:
<<http://www.newyorker.com/magazine/2010/10/04/small-change-malcolm-gladwell>>